

Kríza kula pikle na Cypre. Zlomili sme dve rôzne tabu. Z Moskvy na Cyprus nepoletíte.

Posledné mesiace sme počuli popredných predstaviteľov eurozóny neustále opakovať, že kríza je za nami. Španielske banky zachránené, talianske a španielske úroky poklesli, Íri sa vrátili na trh. Gréci a Portugalci demonštrujú, ale ich vlády ako apatické mulice ťahajú navrhnuté reformy ďalej pod zhovievavým okom Trojky rozdávajúcim odklady termínov na plnenie limitov. A zrazu Cyprus.

Cyprus sa spolu so Slovinskom už pekných pár mesiacov tackal v závetrí problémov PIIGS.

Cyprus sa spolu so Slovinskom už pekných pár mesiacov tackal v závetrí problémov PIIGS. Každý vedel, že bude potrebovať pomoc, ale tá je v porovnaní s inými štátmi tak malá, že to nebolo príliš vzrušujúce. Po nedávnych voľbách majú na Cypre nového prezidenta, ktorý bol viac naklonený pomoci od Trojky ako jeho predchodca. Oficiálnym signálom bolo oznámenie ECB, že od tohto utorka prestane cyperským bankám poskytovať likviditu cez program ELA – inak povedané, zakáže cyperskej centrálnej banke tlačiť eurá. Tie sú zdecimované naviazaním na Grécko a stratami z gréckeho haircutu. Tradičná záchranná akcia spojená s potriasaním rúk a lososovými chlebíčkami mohla začať.

Cyprus je malý, ale cyperský bankový sektor je veľký, sedemkrát väčší ako cyperské HDP.

Cyprus je malý, ale cyperský bankový sektor je veľký, sedemkrát väčší ako cyperské HDP. V absolútnom vyjadrení je stále malý, no zároveň to znamená, že ak by ho mal zachraňovať len trvalý euroval, cyperský dlh by vyskočil ďaleko nad 100%. Trojka si zrazu povedala, že pravidlá treba dodržiavať, a pravidlá ESM hovoria (aj keď vágne – [article 13](#)), že pôžička môže ísť len krajine, ktorá následne zvýšený dlh dokáže ešte utiahnuť (aspoň podľa ich modelov). Zlé jazyky by mohli povedať, že viac ako pravidlá ESM zohrali svoju rolu nemecké voľby v nadchádzajúcom septembri. Na Cypre je okolo 20 miliárd úspor a ďalšie miliardy investícií ruských občanov. A ich záchrana z nemeckých peňazí by bola – nepopulárna...

Z potrebných necelých 16 miliárd eur pripravila Európa 10 miliardovú kôpku z eurovalu. Ostatné si má Cyprus zohnať sám a to rýchlo. Tu prichádza prvé prekvapenie. Cyperská vláda sa s Eurogroup dohodla, že peniaze zoberú špeciálnym odvodom priamo sporiteľom, aj tým, ktorých vklady sú garantované cyperskou obdovou fondu na ochranu vkladov. Hoci sa o takejto možnosti poľušovalo už dlhšie a odliv niekoľko miliárd eur vkladov vo februári ukázal, že niektorí to nezobrali na ľahkú váhu, pre väčšinu sveta bol tento nápad šokom. Politici a ich kamaráti si pár dní pred tým ešte rýchlo upratali peniaze a obyvatelia začali obliehať bankomaty v snahe zachrániť aspoň časť peňazí pred daňou. Letecké spoje z Moskvy na Cyprus boli behom chvíle vypredané.

Výška tejto dane nie je nijak obrovská – mnohí slovenskí živnostníci či dohodári vďaka novým daniam od nového roku prídu o viac ako cyperskí sporitelia.

Výška tejto dane nie je nijak obrovská – mnohí slovenskí živnostníci či dohodári vďaka novým daniam od nového roku prídu o viac ako cyperskí sporitelia – ale padlo tým jedno zo základných tabu krízy. Na sporiteľov v bankách sa nešiaha.

Druhé tabu padlo o dva dni neskôr, keď cyperská vláda návrh, s ktorým súhlasila, neschválila. Prvýkrát sa stalo, že krajina na hranici bankrotu povedala NIE. Trojka a s ňou celá eurozóna ostala stáť s otvorenými ústami.

Cyperské banky sú zavreté, obyvatelia si síce môžu vytiahnuť z dopĺňaných bankomatov 800 eur denne, ale obchodné transakcie sa zastavili a s nimi celá ekonomika. ECB sa vyhráza, že ELA zastaví nasledujúci pondelok, tentoraz ale už vraj naozaj, čestné pionierske.

Horúčkovo sa hľadajú ďalšie riešenia. Medzi ne patrí zhabanie dôchodkových úspor a sociálnych fondov, výmena vkladov za cyperské či plynárske dlhopisy, predaj práv na budúcu ťažbu zemného plynu, ktorý len nedávno objavili. Medzi horúcich kandidátov patrí zdanenie vkladov nad určitú výšku, prípadne takzvaná islandská cesta, teda zdanenie zahraničných sporiteľov.

Niektorí upierajú nádeje na Rusko, ktoré má s krajinou tradične blízke vzťahy.

Niektorí upierajú nádeje na Rusko, ktoré má s krajinou tradične blízke vzťahy (40% priamych zahraničných investícií pochádza z Cypru, lepšie povedané z ruských firiem na Cypre) a ktoré už krajinu zachránilo v roku 2011 pôžičkou 2,5 miliardy eur. No Rusi majú momentálne jedinou starosť, dostať svoje peniaze von z krajiny a nie tam poslať ďalšie. Za pôžičku by požadovali poctivú zálohu, a je veľmi otázne, či mačka vo vreci zvaná plyn, alebo námorná základňa v Stredomorí sú dostatočným lákadlom za toľké peniaze.

Nech to už dopadne akokoľvek, Cyprus je len frčka v mori. Do Grécka išlo 240 miliárd eur, španielskym bankám sme sľúbili 100 miliárd eur, pri Cypre sa bavíme o sumičke 10-16 miliárd eur. Podstatné je, aký bude mať výsledok dopad na PIIGS. Ak Cyprus dokáže dotlačiť ECB a zvyšok Trojky ku výhodnejšiemu balíku, ostatné krajiny budú motivované spraviť si z pravidiel ešte väčší holubník ako doteraz. Na druhej strane, ak sa opatrenia dotknú úspor v bankách (a v tomto prípade je jedno, či všetkých, alebo len tých väčších), môže to spôsobiť ešte väčší odliv kapitálu z periferie ako doteraz a dohnať tamojšie banky do úzkych.

Toto už nie sú nekonečné rokovania pod Akropolou, ani neustále vykrúcanie sa a odkladanie pomoci v Madride.

Toto už nie sú nekonečné rokovania pod Akropolou, ani neustále vykrúcanie sa a odkladanie pomoci v Madride. Cyprus sa zastavil a riešenie musí prísť v priebehu pár dní. Eurokríza nielenže neskončila, ona získala novú kvalitu. Ešte stále môžeme pokračovať v kupovaní času ako doteraz a do krajiny jednoducho nasypať peniaze takými, či onakými kanálmi, no nová neistota v celej eurozóne už rastie.

Priestor na tento týždeň nám takmer celý vyplnil Cyprus. Ale aj tak vám ešte prezradíme, že Belgicko kvôli záchrane Dexie prekročí 3% deficit a stane sa ďalším kandidátom na báju pokutu, ktorú ešte nikto nikdy nevidel. Okrem toho rezignoval jeden z hlavných francúzskych bojovníkov proti daňovým rajom, minister rozpočtu Jerome Cahuzac, pretože ho vyšetrujú kvôli účtu vo Švajčiarsku. Zlé pôžičky v španielskych bankách po jednorázaovom poklese vďaka presunu do novovytvorenej zlej banky opäť neutešene rastú. Druhým najväčším zamestnávateľom v USA sa stal František.

Pekný zvyšok týždňa!

Martin Vlachynský